herpy

GEKONY

Common flat-tail gecko

Uroplatus fimbriatus

Klasyk rodzaju i jeden z największych gekonów liściastych: frędzlowaty, ubarwiony jak kora nocny gad z lasów deszczowych wschodniego Madagaskaru, który za dnia zlewa się z pniem drzewa. Robi ogromne wrażenie, ale potrzebuje chłodnych temperatur, wysokiej wilgotności i cierpliwego, doświadczonego hodowcy.

Rodzina: Gekkonidae Dawna nazwa: *Stellio fimbriatus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**25-33 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**7-10 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 60 × 100 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**22-25 °C**
Temperatura w nocy	**17-21 °C**
Wilgotność	**65-95%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**100-230 dni** przy 18-26 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Uroplatus fimbriatus to jeden z największych gekonów w rodzaju, a nazwa gatunkowa oznacza "frędzlowaty". Wzdłuż ciała, nóg i krawędzi ogona biegną wąskie fałdy skóry, które przylegają ściśle do kory, gdy zwierzę odpoczywa na pniu. Zacierają one cień ciała, tak że gekon przestaje przypominać zwierzę. Ubarwienie jest szare, brązowe i zielonkawe, często marmurkowe jak mech i porosty, a szeroki, płaski ogon wygląda jak zwiędły liść.

Dorosłe osobniki osiągają 25-33 cm długości wraz z ogonem. Masa ciała nie jest udokumentowana. Oczy są duże, bez powiek, z pionową źrenicą, i tak czułe na światło, że gekon widzi kolory w nocy. Niepokojony unosi głowę i ogon, szeroko otwiera pysk i krzyczy. To blef, ale skuteczny.

Gatunek został opisany już w 1797 roku przez niemieckiego przyrodnika Johanna Gottloba Schneidera pod nazwą *Stellio fimbriatus* i jest gatunkiem typowym rodzaju. W 2006 roku duże gekony liściaste z północnego Madagaskaru, m.in. z Montagne d'Ambre, wyodrębniono jako osobny gatunek, *Uroplatus giganteus*, więc starsze informacje o bardzo dużych osobnikach z północy prawdopodobnie dotyczą właśnie jego.

To zwierzę dla kogoś, kto lubi obserwować i ma cierpliwość, a nie dla kogoś, kto szuka pupila. Duża część osobników w handlu pochodziła z odłowu i docierała zestresowana, odwodniona i pełna pasożytów, więc jeśli możesz, wybierz zwierzę z hodowli.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Gatunek występuje wyłącznie na Madagaskarze. Żyje w lasach deszczowych wschodniej części wyspy, mniej więcej od Zatoki Antongil na północy po okolice Vondrozo na południu, a także na przybrzeżnych wyspach Nosy Mangabe i Nosy Boraha (Île Sainte-Marie).

Zasięg jest stosunkowo duży i IUCN nie uznaje gatunku za zagrożony. Jest on jednak całkowicie zależny od lasu, a największymi zagrożeniami są wylesianie i odłów na potrzeby handlu zwierzętami. Mapa przedstawia wyłącznie naturalny zasięg.

> **Naturalny zasięg:** Madagaskar.

ŚRODOWISKO

Gekon żyje w wilgotnym tropikalnym lesie deszczowym, zwłaszcza na nizinach i w niższych lasach górskich. Za dnia siedzi głową w dół na pniach i grubych gałęziach, często dość nisko, z ciałem przyciśniętym do kory. Nocą poluje na owady i inne drobne zwierzęta na pniach i w zaroślach.

Klimat wschodnich lasów jest przez większą część roku ciepły i wilgotny, z krótkim, suchszym okresem. Wilgotność powietrza wynosi średnio około 80 %, a temperatura w dzień zwykle wynosi od 20 °C do dwudziestu kilku stopni. Noce są chłodniejsze, zwłaszcza w wyżej położonych lasach. Mgła, deszcz i rosa dają długie okresy niemal nasyconego powietrza i właśnie wysoką wilgotność w nocy oraz chłodne noce musisz odtworzyć w terrarium.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Gatunek wykorzystuje wysokość, więc terrarium musi być wysokie. Pojedynczy dorosły osobnik poradzi sobie w 45 × 45 × 90 cm (długość × szerokość × wysokość), ale para powinna mieć co najmniej 60 × 60 × 100 cm, czyli tyle samo, ile zaleca się dla pary nieco mniejszego *Uroplatus henkeli*. Samiec z dwiema samicami potrzebuje około 60 × 60 × 120 cm lub więcej. Młode dobrze czują się w mniejszym terrarium o wymiarach około 30 × 30 × 45 cm.

Szklane ściany zatrzymują krople po zraszaniu, a zwierzęta z nich piją. Front i góra powinny mieć siatkę, aby zapewnić wymianę powietrza. Urządź terrarium pionowymi i ukośnymi gałęziami, korą korkową i grubymi rurami bambusowymi na różnych wysokościach, aby gekon mógł siedzieć głową w dół jak w naturze. Rośliny o dużych liściach, żywe lub sztuczne, dają kryjówki i utrzymują wilgoć.

Jako podłoże sprawdza się wilgotna mieszanka włókna kokosowego i ziemi bez nawozów, przykryta zeschłymi liśćmi. Dla świeżo wyklutych młodych najbezpieczniejszy jest ręcznik papierowy, bo nie mogą go połknąć. Często usuwaj odchody i regularnie wymieniaj całe podłoże, ponieważ wilgoć i odchody szybko sprzyjają rozwojowi bakterii.

TEMPERATURA

Gatunek źle znosi ciepło i trzeba go trzymać chłodniej, niż wielu sądzi. W dzień odpowiednie jest 22-25 °C, a w nocy temperatura powinna spaść do 17-21 °C. Nocny spadek jest ważną częścią rytmu dobowego. Temperatura może tylko krótkotrwale przekraczać około 27 °C, a powyżej 30 °C ryzyko śmierci szybko rośnie.

W zwykłym pokoju dodatkowe ogrzewanie jest zazwyczaj zbędne. Gatunek nie potrzebuje miejsca do wygrzewania. Jeśli chcesz zapewnić niewielki cieplejszy punkt, utrzymuj go na poziomie najwyżej 27 °C i zadbaj, by zwierzę zawsze mogło przejść w chłodniejsze miejsce.

Mierz temperaturę dwoma termometrami cyfrowymi, jednym na górze i jednym na dole, i ustaw terrarium z dala od nasłonecznionych okien. Termometr z alarmem szybko wykryje falę upałów, a w gorące letnie dni wentylator nad siatkową pokrywą może wystarczyć, by obniżyć temperaturę.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wysoka wilgotność powietrza to najważniejszy element opieki, bo gatunek łatwo się odwadnia. Utrzymuj wilgotność na poziomie 65-70 % w dzień i 80-95 % w nocy, a w ciągu dnia pozwól podłożu lekko przeschnąć. O zmierzchu obficie zraszaj letnią wodą, tak by na liściach, gałęziach i szybach zostały krople. Dużą pomocą jest system zraszający z drobną mgłą, włączany kilka razy na dobę.

Gekon pije krople z liści i szyb i rzadko korzysta z poidła, ale mimo to postaw płaską miseczkę ze świeżą wodą. Dobra wentylacja jest równie ważna jak wilgotność, ponieważ zastałe, wilgotne powietrze prowadzi do pleśni, infekcji dróg oddechowych i problemów skórnych. Higrometr pokaże, czy rytm jest zachowany.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny o zmierzchu i w nocy i należy do strefy Fergusona 1 wraz z innymi zwierzętami cieniolubnymi. Dla całego rodzaju zaleca się słabe oświetlenie UVB. Użyj np. świetlówki T5 dla gatunków leśnych, tak aby indeks UV na najwyższych gałęziach wynosił najwyżej około 0,6-1,4, i umieść ją z jednej strony, aby reszta terrarium pozostała w cieniu.

Światło powinno świecić 10-12 godzin dziennie, sterowane programatorem czasowym, a w nocy zapewnij ciemność. Unikaj mocnych spotów i kolorowego oświetlenia nocnego. Silne światło połączone z ciepłem to najszybsza droga do zestresowanego gekona.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Gatunek jest owadożerny i przyjmuje niemal wyłącznie żywą zdobycz. Podawaj mieszankę świerszczy, szarańczy, karaczanów dubia i dużych mączników, a larwy barciaka jako przysmak. Ofiara nie może być szersza niż odstęp między oczami gekona. Młode karm codziennie lub co drugi dzień, a dorosłe 2-3 razy w tygodniu, tyle, ile zjedzą w 10-15 minut. Masa ciała powinna być stabilna.

Lekko oprószaj owady wapniem, a witaminę D3 i multiwitaminę podawaj kilka razy w miesiącu. Samice w sezonie rozrodczym potrzebują dodatkowego wapnia. Dobrze karm owady paszowe przed podaniem i usuwaj te, które nie zostały zjedzone.

Warto spróbować małych ślimaków z hodowli, zwłaszcza dla samic. U *Uroplatus henkeli* mają one kluczowe znaczenie dla zaopatrzenia samic w wapń i dla składania jaj i prawdopodobnie tak samo jest tutaj. Duże samice mogą od czasu do czasu dostać noworodka myszy, ale nie jest to konieczne i może prowadzić do otłuszczenia.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gekon stawia na kamuflaż zamiast ucieczki, jest płochliwy i wrażliwy na stres. Osobniki z odłowu skaczą i mogą gryźć, gdy się je dotyka. Osobniki z hodowli są spokojniejsze, ale również nie nadają się do częstego brania na ręce. Traktuj gatunek jako zwierzę do obserwacji i bierz go do ręki tylko wtedy, gdy to konieczne. Siedź wtedy nisko i pozwól mu przechodzić z ręki na rękę, zamiast go przytrzymywać.

Dojrzałe płciowo samce trzeba trzymać osobno, ponieważ grożą sobie otwartym pyskiem i walczą. Gatunek jest więc mniej zgodny niż *Uroplatus henkeli*. Para lub samiec z dwiema samicami mogą żyć razem w dużym terrarium z wieloma kryjówkami. Sprawdzaj, czy nie ma ran, zwłaszcza w okresie rozrodu, i rozdziel zwierzęta, jeśli pojawią się konflikty. Jeśli gekon krzyczy, gdy się zbliżasz, podszedłeś za blisko.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce rozpoznaje się po wyraźnym zgrubieniu u nasady ogona, gdzie znajdują się hemipenisy, oraz po małych porach przed kloaką. Samice są zwykle nieco większe, a gdy są gotowe do rozrodu, ich ciało staje się pełniejsze. Wiek osiągnięcia dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany. Zaczekaj, aż samica będzie w pełni wyrośnięta i w dobrej kondycji, zanim dopuścisz ją do rozrodu.

Samica w dobrej formie ma wyraźne białe woreczki wapniowe na szyi, w których gromadzi wapń na jaja. Płeć jest determinowana chromosomowo: w całym rodzaju samce mają prawdopodobnie układ ZZ, a samice ZW.

GODY I KOPULACJA

Kopulacja odbywa się w nocy i może trwać kilka godzin. Samiec macha ogonem, wchodzi na samicę bez chwytania jej za kark i wsuwa swój ogon pod jej ogon. Samica może przechowywać nasienie i złożyć kilka zniesień po jednej kopulacji, więc samca można po kilku tygodniach znów przenieść.

Wpuść samca do samicy i obserwuj je przez pierwsze noce. Jeśli masz kilka samców, muszą przebywać z samicami na zmianę i nigdy razem. Co roku daj samicy co najmniej trzy miesiące przerwy od samca, najlepiej w chłodniejszym okresie, aby mogła odbudować zapasy wapnia i masę ciała. Stała wysoka wilgotność i regularne zraszanie są warunkiem rozmnożenia gatunku.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa zwykle jedno lub dwa jaja, często trzy do czterech tygodni po kopulacji. Liczba zniesień w roku nie jest udokumentowana; u *Uroplatus henkeli* wynosi do pięciu w sezonie.

Jaja są okrągłe, o twardej skorupce. Samica składa je na ziemi pod liśćmi lub lekko zakopuje i obtacza w ziemi, gdy skorupka twardnieje. Zapewnij jej spokojne miejsce do składania jaj, np. kuwetę lub doniczkę z lekko wilgotną ziemią i warstwą liści. Gdy samica wydaje się niespokojna, codziennie sprawdzaj, czy są jaja, i nigdy ich nie obracaj przy wyjmowaniu.

INKUBACJA

Umieść jaja do połowy w wermikulicie (zmieszanym z wodą w proporcji 1:1 wagowo) lub wilgotnym torfowcu w małym pojemniku z kilkoma otworami wentylacyjnymi, nie obracając ich ani nie przykrywając. Wilgotność w pojemniku powinna przekraczać 70 %, ale same jaja muszą pozostać suche.

W 24-26 °C wyklucie następuje po 100-120 dniach. W niższej temperaturze, nawet do 18 °C i najlepiej z nocnym spadkiem do 18-22 °C, może to potrwać do 230 dni; te dane zapożyczono od *Uroplatus henkeli*. Zachowaj cierpliwość, zanim spiszesz jajo na straty. Nie zbadano, czy temperatura może wpływać na płeć młodych u tego gatunku.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo wyklute młode mają około 5-6 cm długości i przez pierwsze dni żywią się resztkami żółtka. Przenieś je do małego terrarium z ręcznikiem papierowym, gałęziami i rośliną i utrzymuj w nim wilgoć. Młode trzeba trzymać oddzielnie od dorosłych.

Podawaj małe świerszcze i muszki owocowe oprószone wapniem codziennie lub co drugi dzień i pilnuj, by zdobycz nie była za duża. Utrzymuj młode w 23-25 °C w dzień i 19-21 °C w nocy. Regularnie je waż. W pierwszym roku rosną szybko, ale brak wiarygodnych danych o tym, kiedy osiągają pełne rozmiary.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

Zdrowie i częste błędy

Osobniki z odłowu są często osłabione i to największe ryzyko związane z tym gatunkiem. Poza tym większość problemów wynika z niewłaściwych warunków w terrarium. Typowe błędy to:

- Zbyt wysoka temperatura. Dłuższy czas powyżej 27 °C stresuje zwierzę, a powyżej 30 °C może ono zginąć.
- Odwodnienie z powodu zbyt niskiej wilgotności. Gekon pije krople, więc zraszaj codziennie.
- Za mało wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u samic rozrodczych, co prowadzi do miękkich kości i zatrzymania jaj.
- Pasożyty i infekcje u osobników z odłowu. Zleć badanie próbki kału u lekarza weterynarii z doświadczeniem w leczeniu gadów, najlepiej zanim zwierzę trafi do pozostałych podopiecznych.
- Zastałe, wilgotne powietrze, które prowadzi do pleśni i infekcji dróg oddechowych.
- Stres wywołany braniem na ręce, silnym światłem i niepokojem, który może sprawić, że zwierzę przestanie jeść.

Zdrowe zwierzę ma jasne oczy, pełny ogon i mocny chwyt. Udaj się do weterynarza, jeśli gekon chudnie, nie je przez kilka tygodni, oddycha z trudem lub wydaje się osowiały.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/gekony/uroplatus-fimbriatus